

УДК 7.012:747

DOI 10.32461/2226-2180.40.2021.250325.

Цитування:

Приходько К. О. Інтер'єр коворкінг-центру як унікальний художній простір ХХІ століття. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 40. С. 29-33.*

Приходько Ксенія Олександрівна, аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-7347-3226>

Prykhod'ko K. (2021). Interior of coworking center as a unique art space of the XXI century. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats', 40, 29-33 [in Ukrainian].*

ІНТЕР'ЄР КОВОРКІНГ-ЦЕНТРУ ЯК УНІКАЛЬНИЙ ХУДОЖНІЙ ПРОСТІР ХХІ СТОЛІТТЯ

Мета статті – виявити тенденції та закономірності організації художнього простору сучасного інтер'єру коворкінг-центру, а також створення науково-обґрунтованої методики, що аргументує доцільні шляхи рішення дизайнерських завдань у галузі естетизації робочого простору ХХІ ст. **Методологія дослідження.** Застосовано теоретичний, структурний, філософсько-естетичний метод; метод художньо-стилістичного аналізу для виявлення особливостей дизайну інтер'єру київських коворкінг-центрів; структурно-семіотичний метод, завдяки якому визначено художньо-образний зміст в дизайні інтер'єру сучасного коворкінг-простору. **Наукова новизна.** Розглянуто основні теоретичні концепції, які стали підґрунтям для визначення інтер'єру коворкінг-центру як унікального виду художнього простору; здійснено аналіз основних просторових концепцій, розроблених відомими філософами, які осмислюють його як художній простір; виявлено і проаналізовано особливості художніх рішень у процесі проектування робочих інтер'єрів вітчизняних коворкінг-центрів; визначено фактори впливу на художньо-образне рішення інтер'єру коворкінг-простору. **Висновки.** На основі аналізу існуючих просторових концепцій визначено, що простір сучасного коворкінг-центру можна вважати одним із видів художнього простору та виявляти у ньому певні сенсові категорії (за Габричевським, Шпенглером, Хайдеггером та ін.). Характерні прийоми та засоби художньої виразності сучасних інтер'єрів коворкінг-центрів, які пов'язані з осмисленням простору як художнього концепту, відображають ідею його поліфонічності та визначають художньо-естетичні засади вітчизняного інтер'єру коворкінг-центру перших десятиліть ХХІ ст. Дослідження виявило, що в інтер'єрах сучасних київських коворкінг-просторів («Часопис», «Платформа» (бізнес-центр «Леонардо» та арт-завод), «New Work Labs», «Кооператив», «Hub 4.0», «Creative Quarter», «LIFT99 Kyiv Hub», «Anthill Space», «Lofti Space», «Creative States», «Голока», «Сад - Смартворкінг») реалізовано євразійський та європейський типи організації художнього простору.

Ключові слова: коворкінг-центр, дизайн інтер'єру, художній простір, предметно-просторове середовище.

Prykhod'ko Kseniia, postgraduate student, Kiev National University of Culture and Arts

Interior of coworking center as a unique art space of the XXI century

The purpose of the article is to identify trends and patterns of organization of the artistic space of the modern interior of the coworking center, as well as the creation of scientifically sound methods that argue appropriate ways to solve design problems in the field of aesthetics of the XXI century. **Research methodology.** The theoretical, structural, philosophical, and aesthetic method is applied; method of artistic and stylistic analysis to identify features of the interior design of Kyiv coworking centers; structural-semiotic method, which determines the artistic and figurative content in the interior design of modern coworking space. **Scientific novelty.** The main theoretical concepts that became the basis for defining the interior of the coworking center as a unique type of artistic space are considered; -an analysis of the basic spatial concepts developed by famous philosophers who understand it as an artistic space; identified and analyzed the features of artistic solutions in the process of designing working interiors of domestic coworking centers; the factors of influence on the artistic and figurative decision of the interior of the coworking space are determined. **Conclusions.** Based on the analysis of existing spatial concepts, it is determined that the space of a modern coworking center can be considered one of the types of artistic space and identify certain semantic categories (according to Gabrichevsky, Spengler, Heidegger, etc.). Characteristic techniques and means of artistic expression of modern interiors of coworking centers, which are related to the understanding of space as an artistic concept, reflect the idea of its polyphony and determine the artistic and aesthetic principles of domestic interior coworking center in the first decades of the XXI century. The study found that in the interiors of modern Kyiv coworking spaces ("Magazine", "Platform" (Leonardo Business Center and Art Factory), "New Work Labs", "Kooperativ", "Hub 4.0", "Creative Quarter", "LIFT99 Kyiv

Hub", "Anthill Space", "Lofti Space", "Creative States", "Toloka", "Garden - Smartwork") implemented Eurasian and European types of organization of artistic space.

Keywords: coworking center, interior design, artistic space, subject-spatial environment.

Актуальність дослідження. Відповідно до сучасних тенденцій розвитку робочого інтер'єру, розробка проекту інтер'єру коворкінг-центру включає органічне поєднання різноманітних прийомів та засобів, що об'єднують його елементи в єдину предметно-просторову композицію. Для цього згідно з сенсовою програмою переробляються різноманітні стилістичні форми, формується головна тема, що визначає художній образ інтер'єру, який передбачає необхідне об'ємно-пластичне, лінійно-графічне та живописно-декоративне рішення.

Водночас можемо констатувати, що у багатьох випадках дизайнери в процесі розробки дизайн проекту інтер'єра коворкінг-центру не враховують художній та стильовий аспекти, а надають їм другорядне значення, фокусуючись на функціональній складовій.

Це актуалізує дослідження художнього простору інтер'єру коворкінг-центру в контексті привнесення дизайнером в алегоричній формі сенсово-змістовного аспекту засобами асоціативного сприйняття явищ середовищної буденності та культури.

Останні дослідження та публікації. На сучасному етапі новаторською дослідницькою лінією стосовно дизайну інтер'єру робочого простору стало визнання робочого інтер'єра особливим видом художнього простору. Проте у контексті дизайну інтер'єру коворкінг-центру означена проблематика і досі лишається не висвітленою. Аналіз наукової літератури засвідчує, що сучасними вітчизняними науковцями різноманітні аспекти дизайну коворкінг-простору лише починають розроблятися. Одними з небагатьох наукових публікацій, у яких авторами розглядаються проблеми сучасного інтер'єру коворкінг-центру є статті О. Олешко та Ю. Петровської «Використання елементів фітодизайну при формуванні інтер'єрів центрів коворкінгу» (2018 р.) [5], Ю. Радченко та О. Шмельової «Особливості формування дизайну інтер'єру коворкінг-центрів на базі ВНЗ» [6], Х. Снігур «Коворкінг: переваги та недоліки в організації робочих місць» [7], О. Шмельової, О. Сафронова, Т. Булгакова та М. Синицької «Особливості дизайну просторів сучасних коворкінгів залежно від їх функціонального призначення» [9] та ін.

Мета статті – виявити тенденції та закономірності організації художнього простору сучасного інтер'єру коворкінг-центру, а також створення науково-обґрунтованої методики, що аргументує доцільні шляхи рішення дизайнерських завдань в галузі естетизації робочого простору ХХІ ст.

Виклад матеріалу дослідження. У сучасному соціокультурному просторі дизайн нерозривно пов'язаний із процесами інформатизації, глобалізації та масовізації суспільства, що призводить до підвищення його значущості під час візуалізації культури в цілому. Таким чином, дизайн стає фактором адаптації раніше існуючих культурних форм до умов інформаційної сфери, їх відтворенням у візуальні образи, оскільки виражальні засоби дизайну подібні кодам, які необхідні для утворення лаконічних візуально-образних повідомлень [2, 13].

Предметно-просторове середовище коворкінг-центру є інтегрованим результатом діяльності дизайнера, що формується поступово і розвивається у часі. Предметне середовище завжди конкретне – воно не існує поза людиною – вона є продуктом його діяльності. Оскільки людина створює матеріальний та духовний світ довкола себе і для себе у формах, що придатні для сприйняття та засвоєння, середовище завжди відображає людські стосунки, фіксує соціальні зрушення та культурні процеси, вбираючи в себе простір як художній матеріал – таким чином виникають нові зв'язки між людиною та предметно-просторовим оточенням, що перебуває у процесі безперервних змін.

Під інтер'єром коворкінг-центру розуміємо внутрішній простір будівлі, його функціональну та архітектурно-художню організацію, а також комплекс засобів художньої виразності – меблі, обробка, декоративне оформлення.

На думку дослідників, дизайн інтер'єру, зафіксований розробником у проєктах, являє собою особливий вид художнього простору, що наділений «знаковими» характеристиками і демонструє стильові трансформації, зумовлені існуючою просторовою моделлю [4, 6].

Екстраполюючи вищевикладене на дизайн інтер'єру коворкінг-центру, можемо визначити напрямки, за якими необхідно його

розглядати: морфологія простору (архітектура інтер'єру коворкінг-центру, його просторово-планувальні рішення, розміри, форма приміщень та ін.); знаково-символічні характеристики (предметне наповнення, колір, світло, фактура, форма та величина простору, тобто виражальні елементи інтер'єру, які пов'язані між собою дизайном відповідно до певного сенсу); феноменологічний аспект (художні прийоми, способи та засоби, що дозволяють досягти індивідуальності, оригінальності, унікальності та неповторності дизайну інтер'єру коворкінг-центру).

Найсучасніші, новаторські рішення дизайну інтер'єру коворкінг-центру спираються на історично сформовані універсальні концепції організації художнього простору, що передбачають середовищне та просторове бачення об'єкту проектування і визначають архітектурні та декораційні прийоми в роботі з ним.

Основними аспектами, що визначають художньо-виразний образ сучасного інтер'єру коворкінг-центру є естетична ідея та ідея «відкритості».

Художньо-образне рішення дизайну інтер'єру коворкінг-центру засноване не стільки на прийомах комбінаторики, скільки на цілісній ідейно-змістовній програмі, що визначає конструктивний характер предметно-просторового синтезу в дизайні. У контексті теми даної статті, позиціюємо інтер'єр коворкінг-центру особливим видом художнього простору.

Відповідно до концепції О. Шпенглера, проблематика художнього простору пов'язана з ідеєю «просимволу»: просторові уявлення, що закріпилися, виражають унікальний і неповторний почерк культури, який визначає мову її форм і відрізняє її від іншої культури [10, 237].

У сучасному дизайні інтер'єру коворкінг-центру «просимвол» отримує вираження в усталених архетипних елементах і формах, що відображають ідейно-змістовну програму соціального, духовного та соціологічного характеру як конкретної людини, так і часу загалом. Таким чином, визначаючи художність простору коворкінг-центру та спираючись на положення концепції О. Шпенглера, можемо визначити наскільки будь-який архітектурний об'єкт, будівля чи інтер'єр відповідають існуючій просторовій моделі, чи «просимволу», а також зафіксувати знакові характеристики елементів інтер'єру, виділяти аспекти, що визначають художньо-

образний зміст у дизайні сучасного інтер'єру коворкінг-центру.

Це дозволяє розглядати сучасний інтер'єр коворкінг-центру як гнучку систему значень, що відображає естетичні уявлення перших десятиліть ХХІ ст.

Натомість на думку історика і теоретика образотворчого мистецтва О. Габричевського, який у власних дослідженнях виходив з індивідуальної характеристики, внутрішнього сприйняття, переживання та відчуття простору людиною, виявляючи при цьому двоїстість жесту як тілесного, і уявного, допустиме поетапне освоєння простору [3, 435]. Дослідник показував, як безперервний перехід від одного типу жесту до іншого утворює цей простір.

Такий підхід дозволяє пов'язати інтер'єр коворкінг-центру зі світом людських емоцій та виявити такі художні прийоми, способи та методи проектування, що відповідають його індивідуальності, оригінальності, унікальності і, відповідно, розглядати інтер'єр коворкінг-центру як проєкцію особистості людини.

За теорією М. Хайдеггера реальний простір сприймається людиною через його послідовне освоєння у вигляді організації функціональних «місць» і «областей» [11, 313-314]. Таке освоєння простору дозволяє розглядати інтер'єрний простір коворкінг-центру як функціональну структуру, що чуйно реагує на зміни, які вносяться часом. Окрім того, функціональна структура, зафіксована у плануванні інтер'єру, дозволяє розглядати його як фізично даний простір, що потребує дизайнерського рішення, яке адаптує його під бажання людини.

На думку відомого мистецтвознавця та філософа М. Тарабукіна, художня форма простору відображає певне світосприйняття і з погляду історичної ретроспекції простір осмислюється як «як знак», «як річ» та «як енергія», а з точки зору категорії тривалості - як «простір статичний», «простір динамічний», «простір, що спочиває» [8, 328].

О. Єфремова наголошує, що визначені дослідником характеристики простору («простір як знак», «простір як річ», «простір як енергія», «простір статичний» та «простір динамічний») можна перенести на пластичні види мистецтва і сприймати як ключ до розуміння побудови художнього простору відповідної культури [4, 6].

Отже, зіставлення декоративно-пластичних рішень сприяє виявленню художніх прийомів та засобів, що застосовуються у дизайні сучасного інтер'єру

коворкінг-центру, відповідно до модифікації просторової ідеї.

Розглядаючи феномен особливого бачення об'єкта у просторі, американський естетик, психолог, кінознавець, відомий теоретик мистецтва Р. Арнхейм моделює просторову ситуацію таким чином, що вільний простір виступає не лише як тло об'єкта, але й як рівноправний елемент композиції [1, 56]. Встановлені Р. Арнхеймом закономірності сприйняття дозволяють дизайнерам розробляти художні прийоми, які створюють різні ефекти та метаморфози в реальному інтер'єрному просторі, переорганізують його та задають йому якісно нове звучання і вплив.

У контексті специфіки дизайну сучасного інтер'єру коворкінг-центру важливою є концепція П. Флоренського про два типи організації художнього простору – євразійський та європейський, на які можна спиратися, характеризуючи сучасні композиційні прийоми та способи перетворення інтер'єру [12, 108-109]. Перший тип організації простору відрізняється домінуванням простору над речами, коли речі ніби «розчиняються» у ньому, зберігаючи лише геометрію своїх оболонки, другий підкреслює індивідуальність речі та надає простору субстанційної, індивідуальної фактури.

Аналіз інтер'єрів сучасних київських коворкінг-просторів («Часопис», «Платформа» (бізнес-центр «Леонардо» та арт-завод), «New Work Labs», «Kooperativ», «Hub 4.0», «Creative Quarter», «LIFT99 Kyiv Hub», «Anthill Space», «Lofti Space», «Creative States», «Толока», «Сад - Смартворкінг») дозволяє зробити висновок, що на практиці реалізуються обидва, при цьому євразійський відповідає просторовому баченню об'єкта, що проектується, а європейський реалізується в середовищному підході.

О. Єфремова акцентує на тому, що в сучасній «просторовій» культурі необхідно виробити розуміння того, що визначає структуру сучасного робочого простору як художнього. Аналізуючи концептуальні уявлення про прийоми організації та методи сприйняття простору, дослідниця, серед найдоречніших, називає морфологічний, символічний та феноменологічний вид просторового опису архітектурної форми А. Раппапорта, відповідно до якого:

- у структурі простору повинні бути присутніми «геометричні схеми», які визначають все, що відноситься до будови,

засновані на геометрії та законах візуального сприйняття («морфологічний простір»);

- щоб відповідати різним запитам людини, простір має містити «життєві схеми», засновані на екзистенційних життєвих та творчих властивостях, («феноменологічний простір»);

- дизайнер змушує простір мати символічний характер, інакше простір буде не виразним і може перетворитися просто на місце для проживання або роботи (символічний простір) [4, 9].

Інтер'єр вітчизняних коворкінг-центрів ХХІ ст. як сфера повсякденної робочої діяльності наділена цілісністю, оскільки організація всіх його елементів підкорена єдиному завданню – створенню психологічного комфорту для підвищення працездатності. Він формується за допомогою механічного запозичення та комбінаторного міксування різноманітних елементів стилю, зазвичай полярних композиційних прийомів, предметів обстановки та декоративного оформлення. Це зумовлює специфіку його предметно-просторової організації, що пов'язана з нетрадиційним, експериментальним використанням промислових та побутових предметів, техніки, нових декоративно-оздоблювальних матеріалів.

Наукова новизна. Розглянуто основні теоретичні концепції, які стали підґрунтям для визначення інтер'єру коворкінг-центру як унікального виду художнього простору; здійснено аналіз основних просторових концепцій, розроблених відомими філософами, які осмислюють його як художній простір; виявлено і проаналізовано особливості художніх рішень в процесі проектування робочих інтер'єрів вітчизняних коворкінг-центрів; визначено фактори впливу на художньо-образне рішення інтер'єру коворкінг-простору.

Висновки. На основі аналізу існуючих просторових концепцій визначено, простір сучасного коворкінг-центру можна вважати одним із видів художнього простору та виявляти у ньому певні сенсові категорії (за Габричевським, Шпенглером, Хайдеггером та ін.). Характерні прийоми та засоби художньої виразності сучасних інтер'єрів коворкінг-центрів, які пов'язані з осмисленням простору як художнього концепту, відображають ідеєю його поліфонічності та визначають художньо-естетичні засади вітчизняного інтер'єру коворкінг-центру перших десятиліть ХХІ ст.

Дослідження виявило, що в інтер'єрах сучасних київських коворкінг-просторів («Часопис», «Платформа» (бізнес-центр «Леонардо» та арт-завод), «New Work Labs», «Кооператив», «Hub 4.0», «Creative Quarter», «LIFT99 Kyiv Hub», «Anthill Space», «Lofti Space», «Creative States», «Толока», «Сад - Смартворкінг») реалізовано євразійський та європейський типи організації художнього простору.

Література

1. Арнхейм, Р. Искусство и визуальное восприятие. Москва : Издательство «Прогресс», 1974. 392 с.
2. Воронова И. В. Художественный образ в графическом дизайне: взаимодействие национального и интернационального : автореферат дис. канд. Культурологии : 24.00.01 / ФГБОУ ВПО «Кемеровский государственный университет культуры и искусств». Кемерово, 2014. 24 с.
3. Габричевский А.Г. Пространство и масса в архитектуре Морфология искусства. Москва: Аграф, 2002. С. 430-447.
4. Ефремова О. В. Художественные решения отечественного жилого интерьера : автореферат дис. канд. Искусствоведения : 17.00.09 / Санкт-Петербургский Гуманитарный университет профсоюзов. Санкт-Петербург, 2013. 24 с.
5. Олешко О., Петровська Ю. Використання елементів фітодизайну при формуванні інтер'єрів центрів коворкінгу. Архітектурний вісник КНУБА. 2018. Вип. 14–15. С. 143–152.
6. Радченко Ю. С., Шмельова О.Є. Особливості формування дизайну інтер'єру коворкінг-центрів на базі ВНЗ. Наукові розробки молоді на сучасному етапі : тези доповідей XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (26–27 квітня 2018 р., Київ). Київ : КНУТД, 2018. Т. 1 : Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 442–443.
7. Снігур Х. Коворкінг: переваги та недоліки в організації робочих місць. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. № 4. С. 117–124.
8. Тарабукин, Н.М. Проблема пространства в живописи. Вопросы искусствознания. 1994. № 1. С. 319-336.
9. Шмельова О. Є., Сафронова О.О., Булгакова Т. В., Синицька М.О. Особливості дизайну просторів сучасних коворкінгів залежно від їх функціонального призначення. Искусство и дизайн. 2019. № 4. С. 119–131.
10. Шпенглер, О. Закат Европы. Т. 2. Города и народы. Москва : Мысль, 1998. 663 с.
11. Хайдеггер, М. Искусство и пространство. Время и бытие. Москва : Республика, 1993. С. 312-316.

12. Флоренский П.А. Анализ пространственности в художественно-изобразительных произведениях. Статьи и исследования по истории и философии искусства и археологии. Москва : Мысль, 2000. С. 81-285.

References

1. Arnheim, R. (1974). Art and visual perception. Moscow: Progress Publishing House [in Russian].
2. Voronova, I. V. (2014). Artistic image in graphic design: interaction of national and international. Abstract of Ph.D. Kemerovo: FGBOU VPO Kemerovo State University of Culture and Arts [in Russian].
3. Gabrichevsky, A. G. (2002). Space and Mass in Architecture Morphology of Art. Moscow: Agraf, 430–447 [in Russian].
4. Efremova, O. V. (2013). Artistic solutions of domestic residential interior. Abstract of Ph.D. St. Petersburg: St. Petersburg Humanitarian University of Trade Unions [in Russian].
5. Oleshko, O., Petrovska, Y. (2018). The use of elements of phytodesign in the formation of interiors of coworking centers. Architectural Bulletin of KNUBA, Issue 14–15, 143–152 [in Ukrainian].
6. Radchenko, Yu. S., Shmelyova, O. E. (2018). Features of interior design of coworking centers on the basis of universities. Scientific developments of youth at the present stage: abstracts of the XVII All-Ukrainian scientific conference of young scientists and students (April 26–27, 2018, Kyiv). Kyiv: KNUTD, Vol. 1: Modern materials and technologies for the production of consumer goods and special purpose, 442–443 [in Ukrainian].
7. Snigyr, H. (2017). Coworking: advantages and disadvantages of organizing jobs. Bulletin of Ternopil National Economic University, no. 4, 117–124 [in Ukrainian].
8. Tarabukin, N.M. (1994). The problem of space in painting. Questions of art history, no. 1, 319–336 [in Russian].
9. Shmelyova, O. E., Safronova, O. O., Bulgakova, T. V., Sinitzkaya, M. O. (2019). Features of design of spaces of modern coworking depending on their functional purpose. Art and design, no. 4, 119–121 [in Ukrainian].
10. Spengler, O. (1998). Decline of Europe. T. 2. Cities and peoples. Moscow: Mysl [in Russian].
11. Heidegger, M. (1993). Art and Space. Time and being. Moscow: Republic. 312–316 [in Russian].
12. Florensky, P.A. (2000). Analysis of spatiality in works of art. Articles and research on the history and philosophy of art and archeology. Moscow: Mysl. 81–285 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 04.10.2021
Отримано після доопрацювання 26.10.2021
Прийнято до друку 29.10.2021